

Mas Fontanelles

Santa Eugènia de Berga

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Sant Marc
Emplaçament Mas Fontanelles. s/n. Trencant Crta. Sala-d'Heures. 08507 Santa Eugènia de Berga.

Coordenades:

Latitud: 41.91135
Longitud: 2.29024
UTM Est (X): 441138
UTM Nord (Y): 4640177

Classificació

Número de fitxa 08246-118
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern
Segle XIV-XVIII
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA. ACCN.23959
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002AR00056

Fitxes associades:

[Canal i bassa de la font de Fontanelles](#)

[Font de Fontanelles](#)

Autoria de la fitxa Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa: dg., 30/04/2006 - 02:00

Descripció

Edifici civil, masia de planta rectangular amb el carener paral·lel a la façana, en la qual hi ha un portal de grosses dovelles i dues finestres d'influència gòtica datades al XVI-XVII. A la part esquerra de la façana hi ha un porxo annexat posteriorment. A la part posterior hi ha un oratori dedicat a Santa Benita o Beneta. Al davant de la masia hi han construccions modernes, amb un portal d'entrada a la lliça. Pedra picada, arrebossada recentment. La casa, sense les ampliacions posteriors, amida 15 m de llargada i té una amplada de 12 m. La coberta de teula àrab és a dos vents. El cos principal té finestres al primer pis i a les golfes fou refet no fa massa temps. La seva llargada és d'uns 9m i recentment ha estat arranjada la façana principal que ha estat arrebossada, els porticons restaurats i les obertures consolidades i que ressalten. El portal, format per 22 peces de pedra, no presenta cap tipus d'inscripció ni data gravada a les pedres. Té una amplada 1'70m i una alçada de 2'70m. La porta tot i ser relativament nova, no desentona gens. Destaca que l'arrebossat tapa parcialment la part superior d'algunes pedres i els laterals inferiors. L'únic element no propi de la porta és un clau clavat al brancal esquerra. L'entorn molt ben condicionat, amb la paret refeta i presència de plantes als laterals. La finestra que hi ha sobre el portal no té cap inscripció té una amplada de 95 cm i una alçada de 1'20m. Està formada per tres brancals de pedra per banda i una llinda també de pedra i porticons nous. La llinda que corona la finestra té gravada la data de 1619 i una petita creu a la part central. Destaca una altra finestra que té una amplada de 1'20 m i una alçada de 1'50 m. La llinda que corona l'obertura té una llargada de 1'70m i una alçada de 50 cm. A més, està formada per 4 brancals de pedra. La llinda té gravada la data 1593 i les inicials IHS. Un dels aspectes que crida l'atenció es que la llinda i dos brancals són d'una tonalitat més fosca que la resta de pedres, indicant una posició secundària. També semblaria que hi ha una pedra, de tonalitat blanca, que seria l'originària pedra. El mas té un pas interior que es troba entre la casa i el cos de porxos. Presenta tres arcades fetes de totxo disposades en forma de plec de llibre. El pas té una amplada de 2'70 m. Hi ha dos tipus de coberta, un fet amb totxo, d'una època més recent i un fet amb tres lloses de pedra de construcció més antiga. La gent que viu a la casa l'anomenen "sota el pont". La part de sostre, feta de lloses de pedra, esta al mateix nivell de sostre, també de lloses, de l'interior de la cort. La part més nova de sostre és feta amb totxo i bigues de portland que no lliga amb la part original de lloses. Els annexos ramaders estan formats per una cort i una pallissa. La pallissa té una amplada de 6'80 i una llargada de 10m. La teulada, d'uralita i per sota cabirons i bigues de roure és a dos vents. Formada per planta baixa i primer pis, a aquesta s'hi accedeix per una porta de fusta o per una escala de pedra. Els dos nivells estan separats per un sostre d'empostissat. Un pilar fet de pedres i amb una amplada de 4 cm separa les dues obertures laterals, una d'elles té una amplada de 3'75 m. La palla es treia per dues obertures laterals, una d'elles tapiada amb un envà de maons. Es tracta d'un element arquitectònic singular per l'ús de pedres cantoneres, bigues de fusta de roure i paret de tapia. Per darrera la pallissa passa la carretera que porta a cal Rei de Fontanelles, enganxat hi té un cobert. A tocar hi ha la porta d'entrada al mas i una escala exterior que permet salvar el desnivell entre pallissa i altres dependències respecte la porta d'accés a la finca. El material de construcció és divers: paret de tàpia, ús de pedra del país, totxos i trossos de teules. A les corts que queden a un nivell inferior s'empraren per fer paret quatre lloses de pedra que tenen una alçada d'1m i una amplada que oscil·la entre 1'30 i 2m.

Observacions:

(Continuació descripció) La cort és un edifici de 5'70 m llarg per 3m ample. Les parets de pedra són unides amb morter de calç. El paviment és enllosat a l'igual que el sostre, fet amb cinc lloses de pedra que tenen cadascuna una amplada de 1'20m. També hi ha unes arcades, fetes de totxo que permeten accedir a d'altres compartiments. Sostre a base de lloses de pedres de grans dimensions. L'accés a la cort es fa per una porta que hi ha al pas interior que queda entre els dos cossos d'edificis. A prop de la casa queda el molí de vent i la font de Fontanelles. A la part posterior hi ha un oratori, dedicat a Santa Beneta.

Història

Mas documentat des del segle XIII, tradicionalment molt destacat. El nom de Fontanelles apareix esmentat per primer cop el 1194 quan es cita a Pere de Fontanelles com a testimoni en un document altmedieval. En el llibre de talles o contribucions de l'Arxiu Municipal de Vic del 1418 al 1460 consten les talles que pagaven aquells masos del terme units a Vic a principis del segle XV, aquest és el cas del mas Fontanelles que pagava 3 diners i mig a la talla de 1422. De la primera meitat del segle XVI ens han pervingut dos fogatges o llistes de caps de casa del terme de Santa Eugènia i Vilalleons. Relacionat amb aquest mas i en el fogatge de 1515 apareix Lluís Fontanelles com a cap de casa, mentre que en el fogatge de 1553 ho fa Miquel Fontanelles. Durant els segle XIX els hereus Plantalamor, Fontanelles i el Bulló, van mantenir discussions per tenir un lloc privilegiat a l'església parroquial. Del mas al segle XIX en va sortir un canonge i dos sacerdots. Coronant el portal hi ha una imatge del Sagrat cor. Aquest mas hi trobem l'origen d'una antiga família que dóna molts eclesiàstics i ciutadans honrats de Vic. Segons notícies extretes dels llibres de l'arxiu parroquial de Santa Eugènia, iniciat el 10 novembre 1608, la consuetat vella i un extracte de Plantalamor, entre les possessions del mas Fontanelles hi havia el mas Prixana, Rosa, i Translocoll de Sant Marc. Altra informació la proporcionen els Llibrets de Compliment Pasqual, concretament el del 1826, on hi ha llista dels masos i les persones que hi viuen majors de 8 anys, i on es detalla que Fontanelles tenia 19 habitants.

Bibliografia

Consuetat Vella de Santa Eugènia del 1639: "Memorial dels masos y casas habitats y affugats que de present se troben y en elles habitan dins dita parrochia y circuit de aquella". Consuetat Vella de Santa Eugènia del 1639: "Nom de masos antics tan habitats con rònecs los quals per reducció fan dos sous de menjars per cada hu de dits masos, conforme ho tinch trobat en un llibret istoriat entra las ascripturas de dita rectoria de lletra molt antiga". DALMAU, A. (2001). Inventari d'elements patrimonials del Municipi de Santa Eugènia de Berga. Ajuntament de Santa Eugènia. Inèdit. TORRENT, C. (1981). Can Coll. Santa Eugènia de Berga. Inventari Patrimoni Arquitectònic. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Inèdit.

